

Inleiding film DaVinci Code, 18 mei 'Camera' Groningen

Lieve mensen,

Het mag een wonder heten dat we hier met z'n allen zitten. En dan denk ik niet alleen aan de wonderbaarlijke verbindingskracht van Martijn die het weer voor elkaar heeft gekregen om de meest uiteenlopende mensen op het zelfde tijdstip bij elkaar onder één dak te krijgen. Nee er zijn nog meer zaken die het wonder tot werkelijkheid hebben omgetoverd. Ik bedoel als Baigent en Leigh - de journalisten bij wie Dan Brown te rade ging voor de basis van het plot van zijn DaVinci Code – hun zin hadden gekregen dan had het juridisch gesteggel om de filmrechten nog wel jaren kunnen duren. In dat geval hadden we hier dus vanavond echt niet gezeten. En zo zijn er ook nog wel een aantal Christelijke groeperingen te bedenken die graag hadden willen verhinderen dat deze filmpremière zou plaatsvinden, omdat hun idool Jezus in dit verhaal door het 'slijk' van de seksualiteit en lichamelijkheid werd gehaald. Dat mag natuurlijk niet. En toch zitten we hier. Een wonder. Kennelijk zijn de wonderen de wereld nog net uit.

Dan Brown heeft met de DaVinci Code een spannend boek geschreven. Dat kan hij. Ook z'n andere boeken zijn bijzonder goed geschreven, spannende thrillers. Hij is niet de enige die dat kan. Ook de boeken van bijvoorbeeld een Robert Ludlum vinden wereldwijd gretig aftrek. En toch heeft geen boek de afgelopen tijd zoveel lezers getrokken en zoveel commotie veroorzaakt als De DaVinci Code. De vraag die mij daarbij de laatste tijd nogal heeft bezig gehouden, is: hoe is dat nou toch mogelijk? Moet je daarvoor verklaringen zoeken in het boek zelf of in het lezerspubliek? Ik ga voor de tweede optie.

Als je inhoudelijk wat meer wilt met het plot – of de verhaallijn - van De Davinci Code dan moet je niet bij Dan Brown zijn. De inhoudelijke basis wordt in het midden van het boek in een paar pagina's uit de doeken gedaan, waarbij je in meerdere opzichten nogal wat bedenkingen kunt hebben. Het komt er grofweg op neer, dat Jezus een liefdesrelatie met Maria Magdalena heeft gehad, dat daaruit een kind is geboren, dat zich verder in het Franse koningsgeslacht van de Merovingers heeft voortgeplant. Het geheim dat de Priorij Sion angstvallig de eeuwen door heeft bewaard en nu met Sophie als enige rechtmatige erfgename dreigt uit te sterven. De Christelijke Kerk, voorgesteld in de militante versie van Opus Dei, heeft haar gelovigen dus al die tijd en doelbewust op cruciale punten om de tuin geleid, met maar één doel: macht. Nu hadden we daarvan met z'n allen al een tijdje een sterk vermoeden en ineens is daar een boek dat onze vermoedens bevestigt. Het boek wordt verslonden. En daar hebben we de verklaring voor het bestsellerschap van de DaVinci Code. Het grote publiek wordt wereldwijd bevestigd in z'n vermoeden dat de Christelijke Kerk haar vanaf het begin onjuist heeft geïnformeerd, het Christendom zoals wij dat kennen niet veel voorstelt en het dan ook gewoon verdient om buiten spel gezet te worden.

Maar daarmee rijst tegelijkertijd een groot probleem. Het Christendom staat namelijk aan de wieg van de Westerse beschaving. Als je dan ook het Christendom kritiekloos overboord gooit dan gaat een groot deel van die Westerse beschaving mee de diepte in en gooi je dus het kind met het badwater weg. Dat mag dan heerlijk postmodern zijn, maar de vraag is wel wat schiet je er nou werkelijk mee op met zo'n actie? Ik ben als dominee van een Christelijke gemeente blij met de DaVinci Code, omdat Dan Brown mij heeft aangezet om mijn eigen bronnen weer eens kritisch onder de loep te nemen. En ik heb daar ook nog van alles ontdekt waar Dan Brown en z'n bronnen geen woord aan wijden. Het is duidelijk, er is in de loop der eeuwen tot op de dag van vandaag een hoop machtswellust gebotvierd waardoor, in flagrante tegenstelling met de boodschap van Jezus, ontelbaar veel mensen zijn gemangeld, verbrand en

gevierendeeld. Dat is de ene kant. Maar er is ook heel veel goeds geweest, waartoe de oude concilies toe hebben aangezet. Al was het alleen maar het geloof in een goede God die mensen weer in zichzelf en in de ander doet geloven en tot mooie dingen aanzet.

Ik geloof, dat de ontvangst van Dan Brown's DaVinci Code in de Westerse wereld iets zegt over onze cultuur, namelijk dat we vinden dat we aan iets anders toe zijn. Dat hoor ik eigenlijk op heel veel verschillende plekken en ik zie het ook gebeuren. Zakenlieden die weer denken in termen van liefde, menselijke waardigheid, zin. Leraren die houden van hun vak en dat plezier ook aan hun leerlingen gunnen. Ondernemingen die het welzijn van hun werknemers boven het winstprincipe stellen. Mensen die geven wat ze waard zijn en de ander laten bepalen wat die waarde dan wel is. Daardoor aangemoedigd gaan ook anderen meer geven dan ze betaald krijgen, halen het beste uit zich zelf en samen schep je zo een meerwaarde die nooit zou zijn ontstaan in de normale voor-wat-hoort-wat economie. Nou ja, heel veel van jullie zijn denk ik met dit soort thema's bezig, dus veel nieuws vertel ik hier niet. Maar het gaat hier wel om een fundamentele verandering, de overgang van een graai-naar een geefcultuur die per saldo uiteindelijk veel meer meerwaarde creëert. Je moet in zo'n nieuwe cultuur natuurlijk nog wel wat te geven hebben en het heeft dan ook weinig zin om jezelf op de schroothoop te gooien. Kritisch naar je eigen bronnen kijken, daarvan behouden wat goed is en wegdoen wat niets brengt lijkt me een veel betere optie.

Wat voor mijn gevoel helemaal niks brengt is het idool-denken. Of dat idool nou een Frans koningsgeslacht in het leven roept of Zoon van God wordt, het idool blijft op een afstand, ver weg van jezelf. Je zet een idool namelijk op een voetstuk en daar dient hij of zij te blijven. Heel oncomfortabel trouwens want je hebt als idool geen enkele bewegingsruimte en voor je het weet ben je van je voetstuk afgedonderd. Maar zolang je idool op het voetstuk verblijft kun je hem vereren omdat hij zo goed of zo mooi of zo weet ik veel wat is, wat jij niet bent en nooit zult worden ook. De verering van het idool verhindert op die manier dat je aan jezelf gaat werken. En dat is zonde. Want ik geloof dat mensen elkaar hebben gekregen om aan elkaar te groeien, elkaar te stimuleren om te zijn wat ze waard zijn en te worden wat ze in zich hebben. Wat dat betreft kun je nog beter jezelf vereren dan een idool, want dan ga je in iedere geval aan het werk en kun je ook nog wat betekenen voor een ander. Een idool brengt niks, niet als Jezus, niet als Maria Magdalena., of als wie dan ook maar.

'De zoektocht naar de heilige graal is de zoektocht om voor het gebeente van Maria Magdalena te kunnen neerknielen. Een tocht om te kunnen bidden aan de voeten van de verstotene. In een plotselinge opwelling van eerbied liet Robert Langdon zich op zijn knieën zakken. Even dacht hij een vrouwenstem te horen ... die vanuit de diepte van de aarde eeuwenoude wijsheden tegen hem fluisterde.' Zo eindigt het boek. Ik ben benieuwd hoe de film eindigt. Dat verschilt namelijk nogal eens. Ik denk dat Robert Langdon en Sophie Neveu gaan trouwen en een kind krijgen, zodat de koninklijke bloedlijn van Jezus toch niet uitsterft. Maar misschien eindigt de film ook wel op een meer authentiek gnostische manier. In dat geval zouden Maria Magdalena en Jezus niet langer idolen zijn. Hun geestkracht - losgemaakt van materie, erfopvolging, koningsdynastieën en macht - gaan dan ieder mens persoonlijk inspireren tot fantastische avonturen, grootse ondernemingen en het scheppen van heel veel meerwaarde. Best mogelijk, we zullen zien. Het zou in ieder geval leuk zijn om daarop verder te fantaseren, want de wonderen zijn echt de wereld nog niet uit.

Dank je wel voor je aandacht en veel kijkplezier.